

ІНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ СІЛЬСЬКОГО РОЗВИТКУ

Герчанівська С.В., кандидат економічних наук, доцент,
Відокремлений підрозділ Національного університету
біоресурсів і природокористування України
«Бережанський агротехнічний інститут», м. Бережани, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7908-1397>

Формування розвиненого інституційного забезпечення набуває надзвичайної важливості для розвитку як сільських територій, так і усієї національної макросистеми. Для сільських мешканців це життєво важливо з позицій забезпечення трудової зайнятості, підвищення рівня добробуту і якості життя, відновлення і розвитку соціально-культурної сфери.

Сільський розвиток передбачає формування соціо-еколого-економіко-організаційної територіальної системи, яка здатна протидіяти антропогенному перевантаженню і руйнуванню ландшафту, забезпечувати збереження культурних цінностей, сприяти довготривалому використанню природних ресурсів для сільського господарства, ремесел, промислів, туризму, рекреації та інших сфер господарської діяльності, що забезпечує досягнення належних умов життя сільського населення.

Складовими елементами сільських територій є : сільський соціум (сільська громада, населення); органи управління (сільська рада, сільський голова, виконавчі органи сільської ради); виробнича та соціальна інфраструктура (підприємства, заклади, установи, організації, господарства); природні ресурси як основний фактор виробництва (земельні, водні, мінеральні, лісові, рекреаційні) й природні умови (географічне розташування, особливості рельєфу, кліматичні умови); пам'ятки культури, етнічний потенціал тощо.

Виходячи з ключових елементів, що складають поняття «сільський розвиток», обов'язковими рисами інституцій сільського розвитку є: сільський контекст, економічна спрямованість, екологічна безпека, соціальна спрямованість та орієнтація на розвиток.

На наш погляд, основою інституційного забезпечення сільського розвитку є сукупність правових норм, які визначені на рівні держави, низка програм, розроблених відповідно до обраної концепції на державному, регіональному та місцевому рівнях, а також установи, організації та інші суб'єкти сільського розвитку, включаючи сільські територіальні громади, що беруть участь в реалізації даних програм.

У Концепції сільського розвитку до 2030 року закладено комплексний підхід до розв'язання проблем сільських територій та принципи сталого розвитку. Мета Концепції сільського розвитку є комплексне впровадження принципів, підходів та механізмів інтегрованого розвитку сільських територій, який зумовлений нагальною необхідністю позбутися негативних реалій, що накопичилися в аграрній і соціальній сферах та на сільських територіях загалом. Передумовою їх переведення на модель сталого розвитку є органічна єдність конкретних реалій життєдіяльності селянина із природним, соціальним та екологічним довкіллям [3].

Концепція сільського розвитку до 2030 року спрямована на: забезпечення розвитку соціально необхідної, конкурентоспроможної, та екологічно безпечної для населення економіки сільського господарства; підвищення рівня якості життя сільського населення, передусім соціально-вразливих його верств – дітей, інвалідів та осіб похилого віку, скорегованого передусім на базовий (місцевий) рівень розвитку самоврядування; підтримання екологічної рівноваги з обов'язковим врахуванням збалансованого використання та примноження природних ресурсів сільських територій.

В 2020 р. була затверджена Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки [4], відповідно до якої переважно і здійснюється формування і затвердження програм регіонального значення. Дана Стратегія передбачає має більш вузький спектр пріоритетів розвитку, та визначає наступні цілі: підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток; ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку. В Стратегії наводиться не тільки план заходів інструменти їх реалізації, а виокремлені індикатори, на досягнення прогнозованих значень. Стратегія реалізується двома етапами. Перший етап – 2021-2023 роки, другий – 2024-2027 роки.

Метою сільського розвитку Тернопільської області є створення успішного, конкурентоспроможного регіону з європейською якістю життя та безпечним довкіллям. Досягнення даної мети вбачається з врахуванням таких пріоритетів, як стійке економічне зростання на основі інноваційного розвитку багатогалузевої економіки, висока якість життя людини, збереження та розвиток територій.

До головних перешкод щодо забезпечення ефективного державного регулювання сільського розвитку в Україні можна віднести: відсутність системного підходу до регіональної політики, невизначеність стратегічних перспектив розвитку; недостатнє використання існуючих інструментів державного регулювання; низьку

інституційну та фінансову спроможність місцевих органів влади; відсутність дієвих та ефективних механізмів формування місцевих бюджетів на основі гарантованих державою соціальних стандартів надання послуг населенню незалежно від місця проживання; незавершеність формування та недосконалість моделі управління на регіональному рівні.

Отже, нині основним завданням інституцій сільського розвитку є формування взаємодовіри між усіма учасниками сільського розвитку, виявлення їх інтересів, потреб, пріоритетів й на цій основі – вибір найефективніших інструментів поліпшення суспільного добробуту. Успішна реалізація державної політики залежить від врахування особливостей кожного регіону, що визначає конкретні механізми реалізації загальнодержавної стратегії та сприяє ефективному використанню наявного потенціалу.

Література:

1. Боднар О.А. Інституційне забезпечення сільського розвитку. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2016. Вип. 4(92). С. 61-69.

2. Гадзало Я.М., Жук В.М., Могилова М.М. та ін. Наукові основи і стратегічні пріоритети сталого розвитку сільських територій України. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2019. 40 с.

3. Про схвалення концепції сільського розвитку до 2030 року. Проект розпорядження Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=9795b91e-5e4b-42cf-9a71-64c3ddf0ec56> (дата звернення: 26.02.2024).

4. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.02.2024).

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗБУДОВИ СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Дідик Н.Д., здобувач третього (освітньо-наукового) рівня ВО*, КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти», м. Вінниця, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4313-1943>

Дослідження сучасних тенденцій формування організаційно-правового механізму функціонування системи громадського здоров'я в Україні є актуальним напрямом наукових розробок в галузі публічного

---

* Науковий керівник – Світлак І.І., д.ю.н., професор